

דפי מידע וביבליוגרפיה לקורס של פרופ' ישעיהו מאורי: ספר שמואל

נעיין בכיתה בקטעים נבחרים משמואל א (בעיקר פרקים א-ג; ז-ח 5; כד-כו; כח), תוך תשומת לב לשאלות טקסטואליות, פרשניות, דעיוניות והיסטוריות. נבחן את הגישות השונות של הפרשנים/החוקרים תוך שימוש בפירושים ובספרי העזר המקובלים בחקר המקרא.
התלמידים יחויבו להגיש עבודת תרגיל ולהיבחן בחומר שיידון בכיתה ובחומר שיידרשו לקרוא במהלך הקורס. בבחינה יהיו התלמידים רשאים להשתמש בתנ"ך שלם וברשימות בכתב ידם.

רשימת ספרות

פירושים:

1. פירושיהם של רש"י, ר' יוסף קרא, רד"ק, ר' ישעיה מטראני, ר' יוסף אבן כספי ורלב"ג, על פי מיטב כתבי-היד של ימי-הביניים, בתוך: מ' כהן (מהדיר), מקראות גדולות הכתר, ספר שמואל, רמת-גן תשנ"ג.
2. ב"מקראות גדולות" דפוס לובלין (ואח"כ ב"מקראות גדולות" עם פירוש המלבי"ם) נדפס פירוש המיוחס בטעות לר' יוסף קרא. ראה/ראי עליו: ש"א פוזננסקי, מבוא על חכמי צרפת מפרשי המקרא, ווארשא תרע"ג, עמ' 26, 77-80.
3. ר' יצחק אבדבנאל, פירוש על נביאים ראשונים (עם תוספות רי"ף =ר' יעקב פדיאנקי), ירושלים תשט"ו.
4. א' ארליך, מקרא כפשוטו, כרך ב', ברלין תר"ס.
5. ש. בר-אפרת, שמואל א-ב, תל-אביב-ירושלים תשנ"ו. בסדרת "מקרא לישראל".
6. מ' גרסיאל וש' אברמסקי (עורכים), ספר שמואל א', ירושלים-רמת-גן 1985. בסדרת "אנציקלופדיה עולם התנ"ך".
7. מ"צ סגל, ספר שמואל, ירושלים תשט"ז.
8. י' קיל, ספר שמואל, ירושלים תשמ"א בסדרת "דעת מקרא".
9. G.B. Caird, The First and Second Books of Samuel, in: The Interpreter's Bible, II, New York-Nashville 1953.
10. S.R. Driver, Notes on the Hebrew Text and the Topography of the Books of Samuel², Oxford 1913.
11. J.P. Fokkelman, Narrative Art and Poetry in the Books of Samuel, vol. 1-4, Assen 1981-1993.
12. H.W. Hertzberg, I and II Samuel, London 1964 (= O.T. Library).
13. R.W. Klein, I Samuel, 1983 (=World Biblical Commentary).
14. P.K. McCarter, I-II Samuel, Garden City, New York 1980-4 (=Anchor Bible).
15. P.O. Miscall, I Samuel – A Literary Reading, 1986.
16. H.P. Smith, A Critical and Exegetical Commentary on the Book of Samuel, Edinburgh 1899 (=ICC).

17.H.J. Stoebe, Das Erste Buch Samuelis, Guterslow 1973 (=KAT).

18.J. Wellhausen, Der Text der Bücher Samuelis, Göttingen 1871.

מחקרים:

19. ש' אברמסקי, "לתפיסת המלוכה בספר שמואל ולרקעה ההיסטורית", בית מקרא ט (תשל"ה), עמ' 87-128.
20. הנ"ל, מלכות שאול ומלכות דוד – ראשית המלוכה בישראל והשפעתה לדורות, ירושלים תשל"ז.
21. מ' אילת, "היסטוריה והיסטוריוגרפיה בספור חיי שמואל ושאול", שנתון למקרא ולחקר המזרח הקדום ג (תשל"ט), עמ' 8-28.
22. הנ"ל, שמואל וכינון המלוכה בישראל, ירושלים תשנ"ח.
23. י. אליצור, "אבן העמר", ספר זיידל, ירושלים תשכ"ב, עמ' 111-118.
24. י' אמית, "'הוא שאול לה'" – רמיזה מהדקת משיטותיה של העריכה הספרותית", בית מקרא צא (תשמ"ב), עמ' 238-243.
25. מ"מ בובר, דרכו של מקרא (חלק שלישי: "משאלת העם"; "מעשה המלכת שאול"; "שמואל והשתלשלות הרשויות בישראל"), ירושלים תשכ"ד, עמ' 164-269.
26. הנ"ל, מלכות שמים (עיונים בספרים שופטים ושמואל), תרגם מהמקור הגרמני י' עמיר, ירושלים תשכ"ה.
27. ש' בר-אפרת, העיצוב האמנותי של הסיפור המקראי, תל-אביב תש"ם.
28. א' ברטל, "יסודות היסטוריים בש"א ז 2-14", בית מקרא עב (תשל"ח), עמ' 33-42.
29. הנ"ל, מלכות שאול - המלך הראשון בישראל, תשמ"ב.
30. י"מ גרינק, "לא תאכלו על הדם", בתוך: הנ"ל, מוצאי דורות, תל-אביב תשכ"ט, עמ' 201-221.
31. מ' גרטיאל, "קרב מכמש (ש"א יג-יד) – עיון ספרותי היסטורי", בתוך: א' סימון ומ' גושן-גוטשטיין (עורכים), עיוני מקרא ופרשנות – מנחות זיכרון לאריה טוויג, רמת-גן תש"ם, עמ' 15-50.
32. הנ"ל, "נאומו של שמואל בדבר משפט המלך", הגות במקרא ה, [תל-אביב] תשמ"ה, עמ' 112-136.
33. הנ"ל, ספר שמואל-א', עיון ספרותי במערכי-השואה, באנאלוגיות ובמקבילות, רמת-גן תשמ"ג.
34. ב"צ דינור, "ספר שמואל, מבנהו מגמתו ומקורותיו", מולד, חוברת 199-200 (תשכ"ה), עמ' 79-85.
35. מ' הרן, תקופות ומוסדות במקרא, תל-אביב תשל"ג, עמ' 91-99.
36. ז' וייסמן, "הנזירות במקרא – טיפוסייה ושרשיה", תרביץ לו (תשכ"ז), עמ' 207-220.
37. הנ"ל, עם ומלך במשפט המקראי, תל-אביב 1991.
38. ש' זלבסקי, "נזדה של חנה ותשלומה", בית מקרא עד (תשל"ח), עמ' 304-326.

39. הנ"ל, "יחסו של בעל דברי הימים אל שאול" בתוך: רמון כשר ואחרים (עורכים), עיוני מקרא ופרשנות ד, רמת-גן תשנ"ז, עמ' 70-55.
40. י"א זליגמן, "לבעיות הנבואה בישראל, תולדותיה ואופייה", ארץ ישראל ג (ספר קאסוטו), תשי"ד, עמ' 132-125.
41. ש' טלמון, "משפט המלך", ספר בירם, ירושלים תשט"ו, עמ' 56-45.
42. ח' מאק, "שלושה משלים של ריש לקיש על שאול המלך השואל באוב", בתוך: משה גרסיאל ואחרים (עורכים), עיוני מקרא ופרשנות ה (מנחות ידידות והוקרה לאוריאל סימון), רמת-גן תש"ס, עמ' 196-179.
43. ב' מזר, "עלייתם של הפלשתים", בתוך: "היסטוריה צבאית של ארץ ישראל בימי המקרא (ערך י' ליוור), תשכ"ב, עמ' 131-124.
44. הנ"ל, "הפלשתים ומלחמותיהם עם ישראל", בתוך: ההיסטוריה של עם ישראל, כרך ב' (ערך ב' מזר), תל-אביב תשכ"ז, עמ' 243-234; 356-355.
45. נ' נאמן וי' פינקלשטיין (עורכים), מנוודות למלוכה, ירושלים 1990.
46. א' סימון, "נס ונדר בהולדת שמואל – מתן אלוהי ומתן אנושי", בתוך: הנ"ל, קריאה ספרותית במקרא: סיפורי נביאים, הדפסה שניה מתוקנת, ירושלים-רמת-גן תשנ"ז, עמ' 56-1.
47. הנ"ל, "הקדשת הנער שמואל – המשרת בקודש שהיה לנביא", שם, עמ' 81-57.
48. הנ"ל "שואל בעין דור – איזון סיפורי בין הנביא הדוחה ובעלת האוב המקרבת", שם, עמ' 106-83.
49. הנ"ל, "שואל ויונתן – שתי דרכי מנהיגות", בתוך: נ' אילן (עורך), ספר יובל למלאת עי"ן שנים לטובה אילן, [בני ברק] תשנ"ט, עמ' 462-433.
50. א"א ספיזר, "משפט המלך" בתוך: ההיסטוריה של עם ישראל (לעיל 44), עמ' 371; 300-297.
51. מ' צבת, "סיפור המקרא על ייסוד המלוכה", תרביץ לו (תשכ"ז), עמ' 109-99.
52. מ' קוקיס, "משפט המלך רשות או חובה?", שמעתי 10 (תשכ"ו), עמ' 23-13.
53. י' קויפמן, "תולדות האמונה הישראלית", כרך א, ספר ג, עמ' 708-686; כרך ב, ספר א, עמ' 110-104; 171-159; 373-368.
54. הנ"ל, "לספור על בעלת האוב", בתוך: מכבשונה של היצירה המקראית, תל-אביב תשכ"ו, עמ' 215-208 (=ספר נייגר, ירושלים תשי"ט, עמ' 95-88).
55. י' רוזן (עורך), שם לשמואל – אסופת מאמרים לספר שמואל, אלון שבות תש"ן.
56. א' רופא, סיפורי הנביאים – הסיפורת הנבואית במקרא, סוגיה ותולדותיה, ירושלים תשמ"ג.
57. ד' שמש (עורך), שמואל ושואל – הנביא והמלך (עיונים בספר שמואל), ירושלים 1986.
58. אנציקלופדיה מקראית, ערכים: "מלך, מלוכה" (כרך ד, עמ' 1112-1080); "פלשת, פלשתים" (כרך ו' עמ' 508-484); "שמואל" ("האיש והספר"), כרך ה, עמ' 97-71.

59. M. Abegg, P. Flint and E. Ulrich (eds.), *The Dead Sea Scrolls Bible – The Oldest Known Bible Translated for the First Time into English*, San Francisco 1999, pp. 213-259.
60. V. Aptowitz, *Das Schriftwort in der Rabbinischen Literatur*, Wien 1906, 1908, 1911.
61. W.A.M. Beuken, "I Samuel 28: The Prophet as 'Hammer of Witches'", *JSOT* 6 (1978), pp. 3-17.
62. B.C. Birch, *The Rise and fall of the Israelite Monarchy: The Growth and Development of I Samuel 7-15*, (SBL Dissertation Series 7), Missoula 1976.
63. P.A.H. de Boer, *Research into the Text of I Samuel 1-16*, 1938.
64. Idem, "I Samuel 17 – Notes on the Text and the Ancient Versions", *OTS* 1 (1942), pp. 79-104.
65. J.B. Bright, *A History of Israel*³, Chapter 5.
66. F.M. Cross, "A New Qumran Biblical Fragment Related to the Original Hebrew Underlying the Septuagint", *BASOR* 132 (1953), pp. 15-26.
67. Idem, "The Oldest Manuscripts from Qumran", *JBL* 74 (1955), pp. 145-172.
68. T. Dothan, "What We Know about the Philistines", *Biblical Archaeology Review* 8:4 (1982), pp. 20-44.
69. D. Edelman, "Saul's Rescue of Jabech-Gilead (1 Sam 11:1-11): Sorting Story from History", *ZAW* 96 (1984), pp. 195-209.
70. O. Eissfeldt, "The Hebrew Kingdom", *The Cambridge Ancient History*³, vol. II, chapter 34, 1975.
71. Idem, *The Old Testament. An Introduction*, Oxford 1965, pp. 268-381.
72. L.M. Eslinger, *Kingship of God in Crisis – A Close Reading of I Samuel 1-12*, Sheffield 1985.
73. I.H. Eybers, "Notes on the Texts of Samuel Found in Qumran Cave 4", in: *Studies in the Books of Samuel* (D.T. Werkgemeenskap in Suid Africa), 1960, pp. 1-17.
74. M. Garsiel, *The First Book of Samuel: A Literary Study of Comparative Structures, Analogies and Parallels*, Ramat-Gan 1985 (a translation of # 33).
75. D.M. Gunn, *The Fate of King Saul, An introduction of a Biblical Story*, Sheffield 1980.
76. M. Haran, *Temples and Temple-Services in Ancient Israel*, 1978, pp. 304-313. (לרגל חנוכה של 35 'תת).
77. C.H. Hauer, "Does I Samuel 9:1-11:5 Reflect the Extension of Saul's Dominions?", *JBL* 86 (1967), pp. 306-310.
78. M. Justrow, "The Name Samuel and the Stem שמואל", *JBL* 19 (1900) pp. 82-105.
79. D. Jobling, "Saul's Fall and Jonathan's Rise: Tradition and Redaction in I Samuel 14:1-46", *JBL* 95 (1976), pp. 367-376.
80. M. Kessler, "Narrative Technique in I Samuel 16:1-13", *CBQ* 32 (1972), pp. 543-554.

81. B.A.S. Macalister, *The Philistines, Their History and Civilization*, 1965.
82. A.D.H. Mayes, "The Period of the Judges and the Rise of the Monarchy", in: J.H. Hayes and J. Miller (eds.), *Israel and Judaeon History*, 1977, pp. 285-331.
83. J.L. McKenzie, "The four Samuels", *Biblical Research* 7 (1962), pp. 3-18.
84. I. Mendelson, "Samuel's Denunciation of Kingship in the light of the Akkadian Documents from Ugarit", *BASOR* 148 (1956), pp. 17-22.
85. M. Newman, "The Prophetic Call of Samuel", in: E.W. Anderson and W. Harrelson (eds.), *Israel's Prophetic Heritage*, 1962, pp. 86-97.
86. M. Noth, "Samuel in Silo", *VT* 13 (1963), pp. 3-18.
87. M.H. Segal, "The Composition of the Books of Samuel", *JQR* 55 (1964-5), pp. 318-339; 56 (1965-6), pp. 32-50, 137-157.
88. E.A. Speiser, "The Nuzi Tablets Solve a Puzzle in the Books of Samuel", *BASOR* 72 (1938), pp. 15-17.
89. Idem, "Of Shoes and Shekels" (I Samuel 12:3;13:21)", *BASOR* 77 (1940), pp. 15-18.
90. M. Sternberg, *The Bible's Art of Persuasion: Ideology, Rhetoric and Poetics in Saul's Fall*", *HUCA* 54 (1983), pp. 45-82.
91. S. Talmon, "I Samuel 15:32 – A Case of Conflated Reading?", *VT* 11 (1961), pp. 456-7.
92. E. Tov, *Textual Criticism of the Hebrew Bible*, Minneapolis-Assen/Maastricht 1992. (Second Revised Ed. Minneapolis-Assen 2001)
93. M. Tsevat, "Studies in the Book of Samuel (I)", *HUCA* 32 (1961), pp. 191-209.
94. Idem, "The Death of the Sons of Eli", *Journal of the Bible and Religion* 32 (1964), pp. 355-8.
95. E. Ulrich, *The Qumran Text of Samuel and Josephus*, Missoula 1978.
96. Idem, "The Dead Sea Scrolls and the Biblical Text", in: P.W. Flint and J.C. Vanderkam (eds.), *The Dead Sea Scrolls after Fifty Years, vol. I*, Leiden-Boston-Köln 1998, pp. 79-100.

השלמות:

97. R. Alter, *The David Story, A Translation with Commentary of 1 and 2 Samuel*, New York London 1999.
98. ר' וולפיש, 'עיון חדש בשמ"א ט"ז-י"ד', מגדים לב (תש"ס), עמ' 57 – 67.
99. מ' סיגל, "כי אל דעות ה' ולא [קרי ולן] נתכנו עלילות" (שמ"א ב, ג): נוסח, פרשנות ותאולוגיה, שנתון לחקר המקרא והמזרח הקדום, יג (תשס"ב), עמ' 85 – 95.
100. פ' פולק, "ויהי איש אחד": ספר שמואל – דמותו ומקומו בהיסטוריוגרפיה המקראית, שנתון לחקר המקרא והמזרח הקדום, יב (תשס"א), עמ' 13 – 47.